

**50 jaar Theater Malpertuis
feestelijke zitting 9 december 2017**

speech door artistiek directeur Piet Arfeuille

Dank u wel, mevrouw de burgemeester voor deze verwelkoming. Ook van mijn kant uit, dames en heren: wees welgekomen op de officiële zitting voor 50 jaar Malpertuis. Meneer de minister, dank om hier aanwezig te zijn en ik verleen u straks graag het woord.

Bij een verjaardag hoort taart. Actrice Tania Van der Sanden weet daar inmiddels alles van. De taart die we vanavond serveren is een documentaire.

Aan Ingrid De Vos, die in de Raad van Bestuur van Malpertuis zetelt, maar als actrice ook nauw betrokken was bij de producties van Malpertuis in de jaren '70 en '80, hebben we gevraagd om in het archief te duiken en de geschiedenis van dit theater in kaart te brengen. Voor de eerste helft van dat verhaal was ze daarbij voornamelijk aangewezen op foto- en krantenmateriaal want de eerste VHS-banden verschijnen pas midden jaren '80. En die werden dan weer door de DVD afgelost vanaf de jaren '90.

Terugkijken is belangrijk, af en toe mogen we heel eventjes onder de indruk zijn van de geschiedenis die we ondertussen bij mekaar geschreven hebben, ik laat het aan de voorzitter van de Raad van Bestuur Wim Vanseveren om zo meteen toe te lichten hoe en waarom we dat, volgens hem, voor mekaar gekregen hebben.

Bij het binnenkomen kreeg u een boekje waarin alle bestuursleden en dichte medewerkers van vroeger en nu aangeven welke voorstelling hen uit die 50 jaar bijgebleven is. Korte verhaaltjes die even divers als persoonlijk zijn, maar soms ook een opvallende voorkeur uitspreken voor voorstellingen die significant geweest zijn in de geschiedenis van dit theater.

Tegelijkertijd kijk ik graag naar het nu als een scharnier tussen verleden en toekomst. Morgen begint het 51ste levensjaar van Malpertuis, en we kijken vooral ook graag direct de toekomst in. Dat wou ik in dit feestjaar graag op twee manieren vertolkt zien.

In de documentaire krijgt u beelden te zien van een masterclass die in mei jongstleden doorging onder leiding van acteur en docent Jan Steen.

Leren is voor het leven en al zeker in een domein als de kunsten. Omdat de kunst zich steeds weer probeert te verhouden tot actuele parameters als de maatschappij waarin we leven alsook de beweging van ons eigen persoonlijk leven, is de vormtaal ook voortdurend onderhevig aan verandering. Dat er zovele vragen zijn in de kunsten waar nooit een sluitend antwoord op komt, impliceert dat we het er blijvend met elkaar over kunnen en moeten hebben. Jonge mensen confronteren hun zoektocht met ouwe rotten in het vak. In de masterclass komen afgestudeerden van verschillende professionele opleidingen uit Vlaanderen samen om hun zoektocht in het werkveld verder te zetten. Ik ben de Provincie West-Vlaanderen enorm erkentelijk dat ze ons de voorbije twee jaar de middelen heeft verstrekt om uit te zoeken hoe zo'n postacademisch onderwijsinitiatief vorm zou kunnen krijgen.

Daarnaast heb ik er voor gekozen om de eerste nieuwe productie in het 51ste levensjaar van Malpertuis te bezetten met louter jonge acteurs. Voor de voorstelling *Europa in de herfst*, die op 19 januari eerstkomend in première gaat heb ik mij omringd met 8 stuks fris geweld. Pas afgestudeerde en ook nog stagelopende acteurs uit alle scholen afkomstig buigen zich samen over de staat van het oude continent. Inmiddels zijn we een maand ver in de repetities en hebben we er voor gekozen ons verhaal te vertellen aan de hand van twee oertragedies uit de Thebaanse cyclus: *Oedipoes in Kolonos* en het wereldvermaarde *Antigone*. Het is een misschien niet eens verrassende maar toch ook wel opmerkelijke kwestie dat we vrij organisch kunnen teruggrijpen naar het alleroudste toneelrepertorium om iets te vertellen over de dag van vandaag. De Griekse mythologie zelf doet

het ontstaan van Europa uit de doeken. In die mythe is Europa een jong meisje uit Libanon dat door de oppergod Zeus, die zich vermomd heeft als een witte stier, over de zee ontvoerd wordt richting Kreta. Daar ontspruit de Minoïsche beschaving aan haar schoot. De verplaatsing richting het Westen roept helaas en jammer genoeg veel parallellen op aan minder fortuinlijke overzeese tochten, zoals we die al dikwijls gezien hebben in de media. Of zoals Stefan Hertmans het in zijn brief aan Europa stelt:

*Tegenwoordig worden de exotische meisjes ook niet meer door een witte stier naar het westen gebracht; wel met gammele sloepen en lekke, overvolle bootjes, niet ten prooi aan een Griekse malafide god, maar aan kwaadwillende mensensmokkelaars die zich god wanen.**

De jonge mensen van tegenwoordig zijn goed geïnformeerd. Op de repetitietafel ligt Geert Mak, Luuk van Middelaar, maar ook Nadia Tolokonnikova van de Russische punkband Pussy Riot. We leven in een tijd waar aan analyse en inzicht geen gebrek is, aan verbeelding misschien iets meer.

‘Waarheen gaat m’n leven en m’n jeugd?’ zegt Polyneikes, de zoon van Oedipus tegen zijn zus Antigone net voor hij z’n eigen dood inloopt. Een vraag over de toekomst en de verbeelding die nodig is om de toekomst vorm te geven.

De Grieken hebben het niet alleen over de intelligentie van de mens maar ook over zijn creativiteit. Creativiteit is de veruitwendiging van verbeelding. Zonder verbeelding, geen 50 jaar Malpertuis, zonder verbeelding geen toekomst. Maar waarom ontbreekt die verbeelding ons zo vaak. Waarom laat ze soms zo lang op zich wachten. Waar ligt de motor van een verbeeldingsrijk handelen?

Ik ken geen mooier verhaal dan *Die Unendliche Geschichte* van Michael Ende als het daarover gaat. U kent het verhaal. In de jaren ‘80 is er een behoorlijk goedkope Hollywood-versie van gemaakt met de titel *The never ending story*. In dat verhaal raakt het kleine jongetje Bastiaan helemaal verdiept in een avonturenboek over het land Fantasia dat bedreigd wordt door een vreemde destructieve kracht, genaamd HET NIETS. Er blijkt maar één manier te zijn om Fantasia te redden: de kleine keizerin van het land die ziek is, moet een nieuwe naam krijgen. En op de een of andere manier weet niemand hoe dat moet. Tot Bastiaan doorkrijgt dat hij het eigenlijk zelf is die die naam moet geven. Hij moet van toeschouwer betrokkene worden. Hij moet in het boek stappen en deel worden van het verhaal. Hij moet de overstap maken van realiteit naar fictie en daarin z’n eigen persoonlijkheid meenemen. Hij moet de bevrijdende moed opbrengen om tegen alle gangbare beheersing van elke dag in het land van de verbeelding binnen te stappen.

Verbeelding kan alleen maar bij onszelf beginnen en vraagt een soort roekeloosheid, een ‘ik doe dit gewoon’ dat komaf maakt met de boutade dat er geen alternatief is. Die roekeloosheid wens ik ons allen blijvend toe, dames en heren.

Bastiaan schreeuwt z’n eigen naam uit en voor het eerst sinds lang gloort er weer licht in de ogen van de kleine keizerin van Fantasia.

Ik dank u voor uw aandacht en geef nu graag het woord aan Wim Vanseveren, voorzitter van de Raad van Bestuur.

